Openbare Bibliotheek Brugge »Cartografie en kosmografie in de 16de eeuw

JAN DE GRAEVE

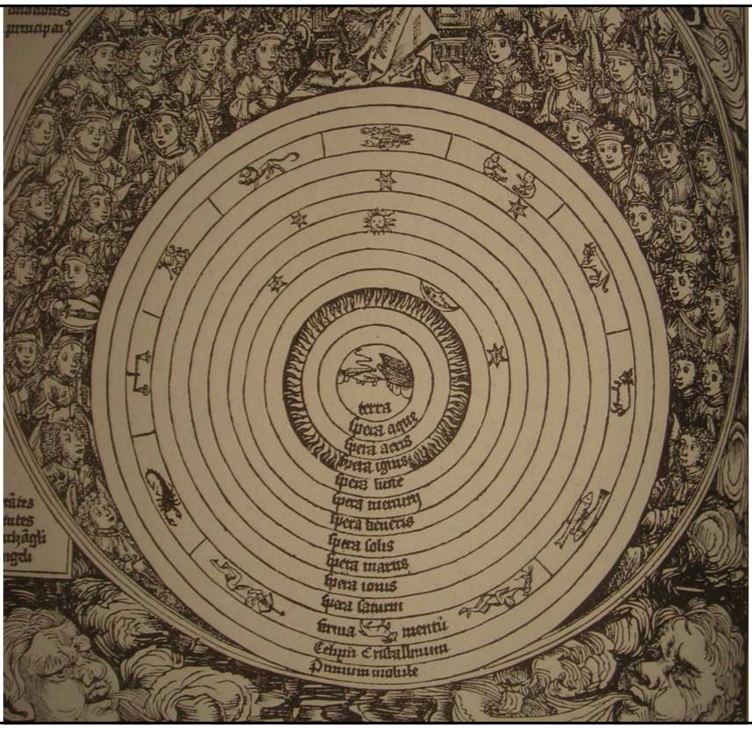
terra
ſpera aque
ſpera aeris
ſpera ignis
ſpera lune
ſpera mercurÿ
ſpera veneris
ſpera ſolis
ſpera martis
ſpera iouis
ſpera ſaturni
firma mentu
Celum Cristallinum
Primum mobile

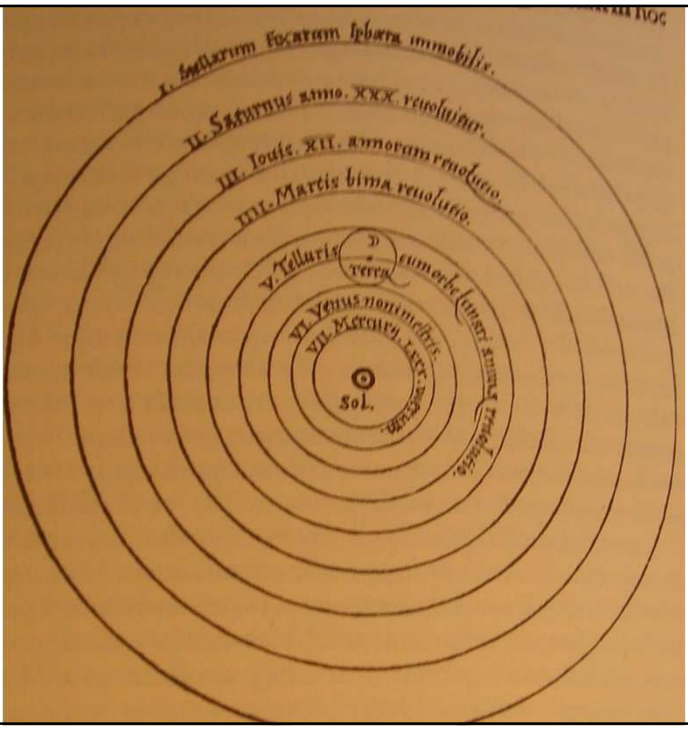
Saturnus anno. XXX. reuoluitur.
III. Iouis. XII. annorum reuolutio.
IIII. Martis bima reuolutio.
V. Telluris cum orbe lunari annua reuolutio.
terra
VI. Venus nonimestris.
VII. Mercury.
Sol.

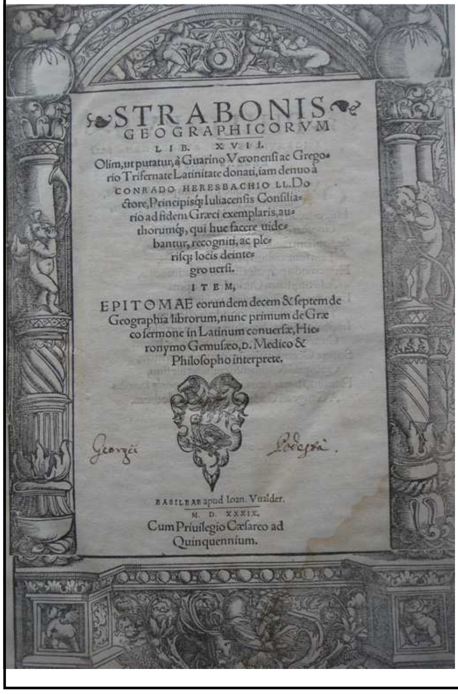

STRABONIS
GEOGRAPHICORVM
LIB. XVII.
Olim, ut putatur, à Guarino Veronenſi ac Gregorio Triſernate Latinitate donati, iam denuo à CONRADO HERESBACHIO LL. Doctore, Principiſq; Iuliacenſis Conſiliario ad fidem Græci exemplaris, authorumq;, qui huc facere uidebantur, recogniti, ac pleriſq; locis deintegro uerſi.

ITEM,

EPITOMAE eorundem decem & ſeptem de Geographia librorum, nunc primum de Græco ſermone in Latinum conuerſæ, Hieronymo Gemuſæo, D. Medico & Philoſopho interprete.

BASILEAE apud Ioan. Vualder.
M. D. XXXIX.
Cum Priuilegio Cæſareo ad Quinquennium.

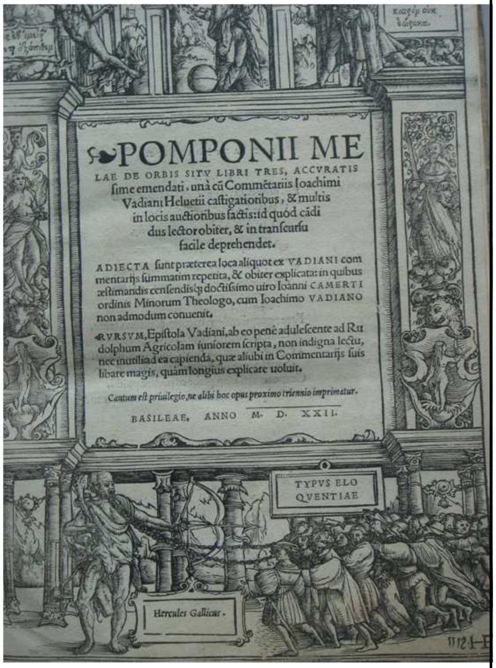

POMPONII MELAE DE ORBIS SITV LIBRI TRES, ACCVRATISſime emendati, unà cũ Commẽtariis Ioachimi Vadiani Heluetii caſtigatioribus, & multis in locis auctioribus factis: id quód cãdidus lector obiter, & in tranſcurſu facile deprehendet.

ADIECTA ſunt præterea loca aliquot ex VADIANI commentarijs ſummatim repetita, & obiter explicata: in quibus æſtimandis cenſendiſq; doctiſsimo uiro Ioanni CAMERTI ordinis Minorum Theologo, cum Ioachimo VADIANO non admodum conuenit.

RVRSVM, Epiſtola Vadiani, ab eo penè adoleſcente ad Rudolphum Agricolam iuniorem ſcripta, non indigna lectu, nec inutilis ad ea capienda, quæ alibi in Commentarijs ſuis libare magis, quàm longius explicare uoluit.

Cautum eſt priuilegio, ne alibi hoc opus proximo triennio imprimatur.

BASILEAE, ANNO M. D. XXII.

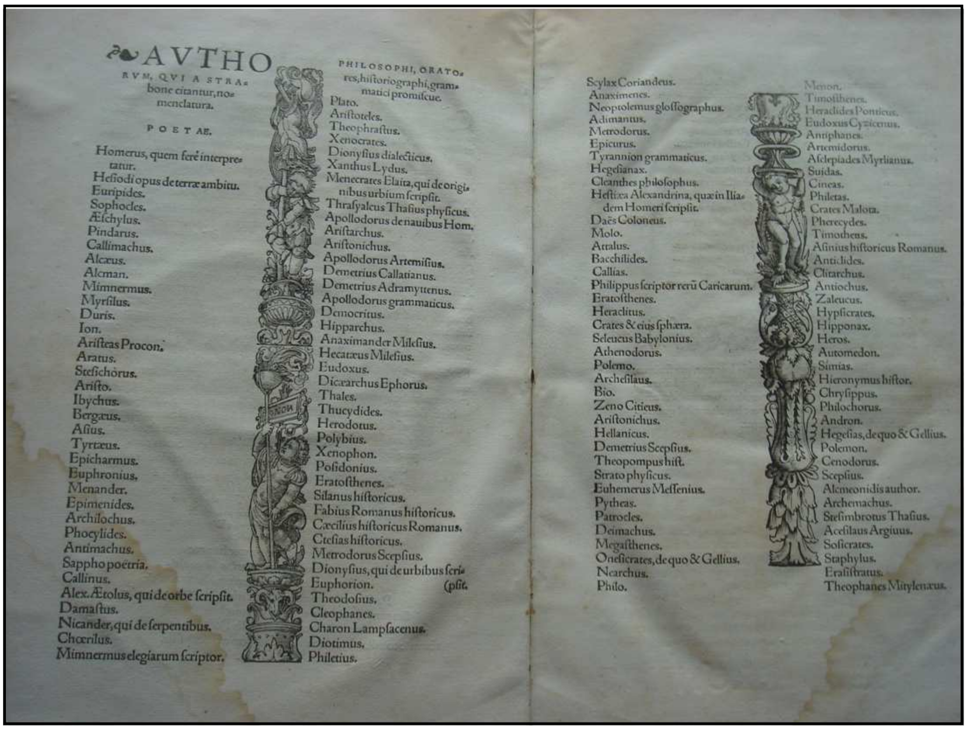

AVTHORVM, QVI A STRABONE citantur, nomenclatura.

POETAE.

Homerus, quem ferè interpretatur.
Heſiodi opus de terræ ambitu.
Euripides.
Sophocles.
Æſchylus.
Pindarus.
Callimachus.
Alcæus.
Alcman.
Mimnermus.
Myrſilus.
Duris.
Ion.
Ariſteas Procon.
Aratus.
Steſichorus.
Ariſto.
Ibychus.
Bergæus.
Aſius.
Tyrtæus.
Epicharmus.
Euphronius.
Menander.
Epimenides.
Archilochus.
Phocylides.
Antimachus.
Sappho poëtria.
Callinus.
Alex. Ætolus, qui de orbe ſcripſit.
Damaſtus.
Nicander, qui de ſerpentibus.
Chœrilus.
Mimnermus elegiarum ſcriptor.

PHILOSOPHI, ORATORES, hiſtoriographi, grammatici promiſcue.

Plato.
Ariſtoteles.
Theophraſtus.
Xenocrates.
Dionyſius dialecticus.
Xanthus Lydus.
Menecrates Elaita, qui de originibus urbium ſcripſit.
Thraſyalcus Thaſius phyſicus.
Apollodorus de nauibus Hom.
Ariſtarchus.
Ariſtonichus.
Apollodorus Artemiſius.
Demetrius Callatianus.
Demetrius Adramyttenus.
Apollodorus grammaticus.
Democritus.
Hipparchus.
Anaximander Mileſius.
Hecatæus Mileſius.
Eudoxus.
Dicæarchus Ephorus.
Thales.
Thucydides.
Herodotus.
Polybius.
Xenophon.
Poſidonius.
Eratoſthenes.
Silanus hiſtoricus.
Fabius Romanus hiſtoricus.
Cæcilius hiſtoricus Romanus.
Cteſias hiſtoricus.
Metrodorus Scepſius.
Dionyſius, qui de urbibus ſcripſit.
Euphorion.
Theodoſius.
Cleophanes.
Charon Lampſacenus.
Diotimus.
Philetius.
Scylax Coriandeus.
Anaximenes.
Neoptolemus gloſſographus.
Adimantus.
Metrodorus.
Epicurus.
Tyrannion grammaticus.
Hegeſianax.
Cleanthes philoſophus.
Heſtiæa Alexandrina, quæ in Iliadem Homeri ſcripſit.
Daës Coloneus.
Molo.
Attalus.
Bacchilides.
Callias.
Philippus ſcriptor rerũ Caricarum.
Eratoſthenes.
Heraclitus.
Crates & eius ſphæra.
Seleucus Babylonius.
Athenodorus.
Polemo.
Archeſilaus.
Bio.
Zeno Citieus.
Ariſtonichus.
Hellanicus.
Demetrius Scepſius.
Theopompus hiſt.
Strato phyſicus.
Euhemerus Meſſenius.
Pytheas.
Patrocles.
Deimachus.
Megaſthenes.
Oneſicrates, de quo & Gellius.
Nearchus.
Philo.
Menon.
Timoſthenes.
Heraclides Ponticus.
Eudoxus Cyzicenus.
Antiphanes.
Artemidorus.
Aſclepiades Myrlianus.
Suidas.
Cineas.
Philetas.
Crates Malota.
Pherecydes.
Timotheus.
Aſinius hiſtoricus Romanus.
Antiđides.
Clitarchus.
Antiochus.
Zaleucus.
Hypſicrates.
Hipponax.
Heros.
Automedon.
Simias.
Hieronymus hiſtor.
Chryſippus.
Philochorus.
Andron.
Hegeſias, de quo & Gellius.
Polemon.
Cenodorus.
Scepſius.
Alcmeonidis author.
Archemachus.
Steſimbrotus Thaſius.
Aceſilaus Argiuus.
Soſicrates.
Staphylus.
Eraſiſtratus.
Theophanes Mitylenæus.

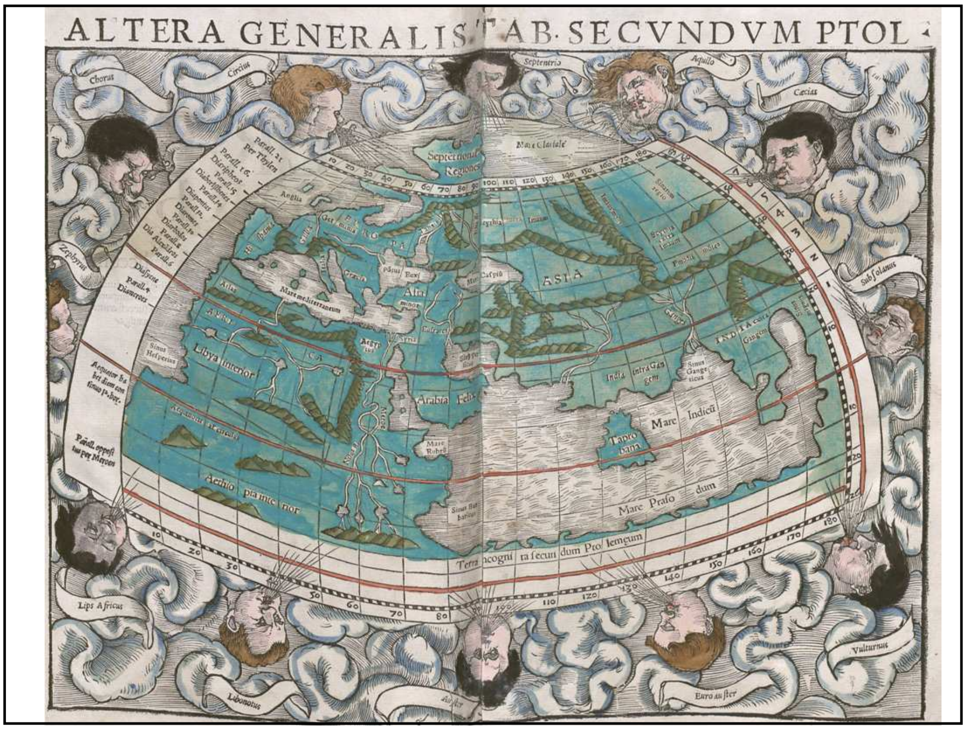
ALTERA GENERALIS TAB. SECVNDVM PTOL.
Chorus
Circius
Septentrio
Aquilo
Caecias
Zephyrus
Subsolanus
Lips Africus
Libonotus
Euro auster
Vulturnus
ASIA
Mare Indicu
Terra incognita secundum Ptolemeum

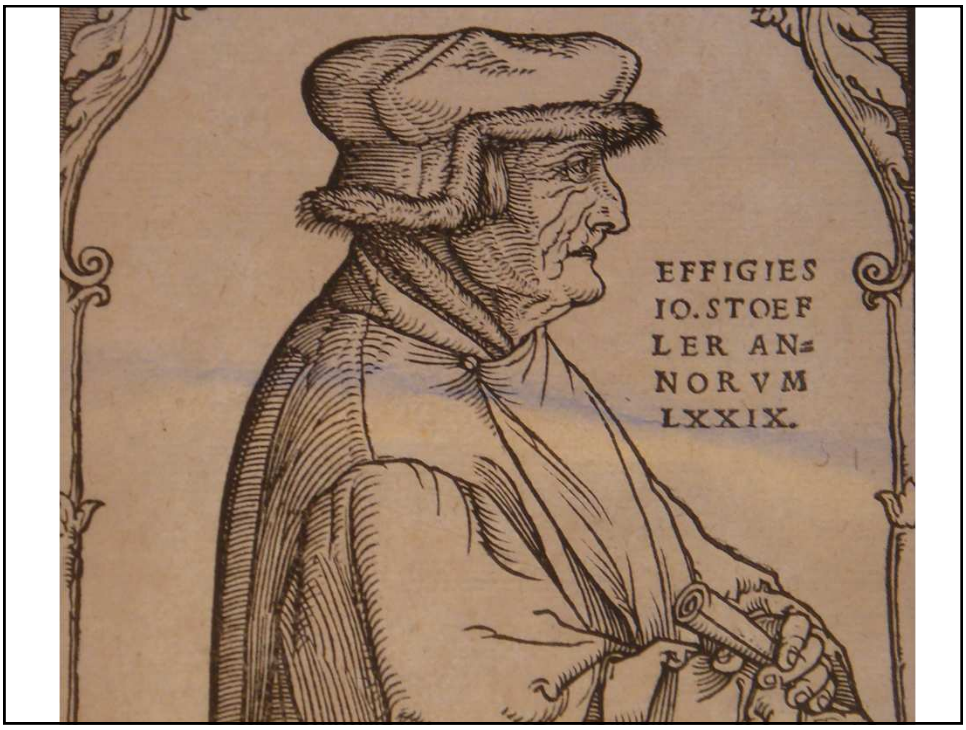
EFFIGIES
IO. STOEF
LER AN=
NORVM
LXXIX.

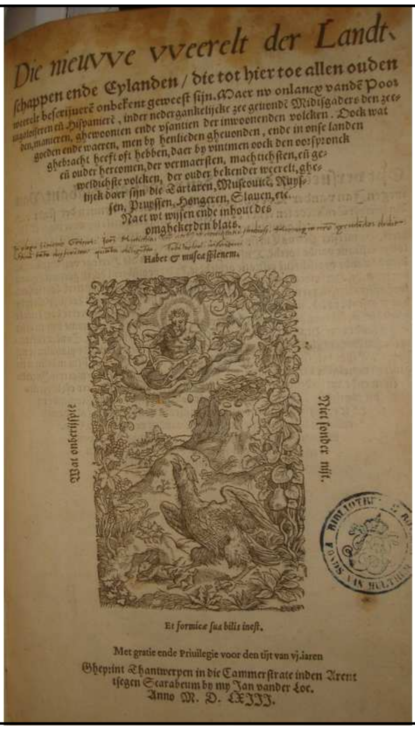

Die nieuvve vveerelt der Landtſchappen ende Eylanden / die tot hier toe allen ouden weerelt beſcrijuerẽ onbekent geweeſt ſijn. Maer nv onlancx vandẽ Poortugaloiſeren eñ Hiſpanierẽ, inder nederganckelijcke zee geuondẽ. Midiſgaders den zeeden, manieren, ghewoonten ende vſantien der inwoonenden volcken. Oock wat goeden ende waeren, men by henlieden gheuonden, ende in onſe landen ghebracht heeft oft hebben, daer by vintmen oock den oorſpronck eñ ouder hercomen, der vermaerſten, machtichſten, eñ geweldichſte volcken, der ouder bekender weerelt, ghelijck daer ſijn die Tartaren, Muſcouitẽ, Ruyſſen, Pruyſſen, Hongeren, Slauen, etc. Naet wt wijſen ende inhout des omghekerden blats.

Habet & muſca ſplenem.

Et formicæ ſua bilis ineſt.

Met gratie ende Priuilegie voor den tijt van vj. jaren

Gheprint Thantwerpen in die Cammerſtrate inden Arent tſegen Scarabeum by my Jan vander Loe. Anno M. D. LXIII.

COSMOGRAPHICVS LIBER PETRI APIANI MAthematici, iam denuo integritati reſtitutus per Gemmam Phryſium.

Item eiuſdem Gemmæ Phryſij Libellus de Locorum deſcribendorum ratione, & de eorum diſtantijs inueniendis, nunq̃ ante hac viſus.

Væneunt in pingui Gallina per Arnoldum Birckman.

Aſtronomicum Cæſareum

RVDIMENTA
Mathematica.
Hæc in duos digeruntur libros, quorum pri-
R GEOMETRIAE TRADIT PRIN-
pia ſeu prima elementa, unà cum rerum & uariarum figurarũ dimenſio-
nibus. Poſterior uerò omnigenum Horologiorum docet deli-
neationes, autore Sebaſtiano Munſtero.

COSMOGRAPHIAE
uniuerſalis ex probatis quibusque au
thoribus tam hiſtoricis quam cho
rographis per Sebaſtianum Munſte
rum in unum collectæ, Liber primus.

De primordiali terræ & maris creatione & diſpoſitione. Cap. I.

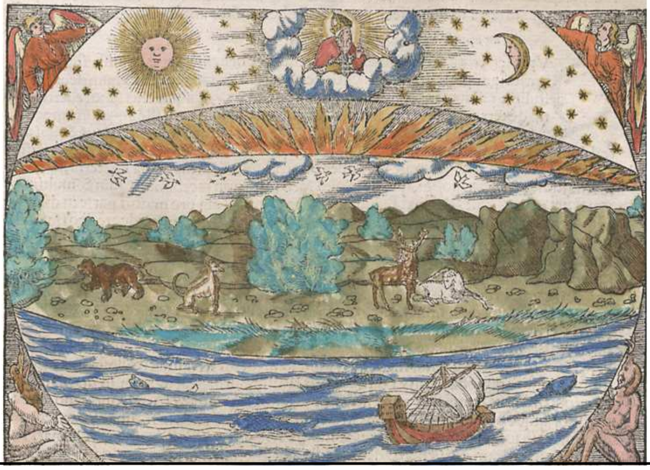

Catalogus doctorum uirorum, quorum ſcriptis & ope ſumus uſi & adiuti in hoc opere.

Adrianus Barlanus de Brabantia
Achilles Gaſſarus medicinæ doctor
Aeneas Syluius qui & Pius papa ſecundus
Aegidius Schudus
Albertus Krantzius Hamburgenſis
Aloyſius Cadamuſtus
Abbas Sponheimeñ. Io. Tritemius.
Americus Veſputius
Beatus Rhenanus Seleſtadienſis
Beroſus Chaldæus
Beda Anglus
Bonfinius de Vngaria
Bonifacius Amerbachius iuriſperitus
Conradus Vuolfhardus artium magiſter
Cornelius Tacitus
Cornelius Hortenſius de Holandia
Chriſtophorus Columbus
Caſpar Contarenus de Venetis
Caſpar Bruſchius
Cuſpinianus
Damianus à Goës
Diodorus Siculus
Euſebius Cæſarienſis
Georgius Merula
Georgius Agricola
Georgius Vicelius
Haitonus Armenus
Hermannus Contractus
Iacobus Meierus de rebus Flandriæ
Iacobus Zieglerus
Ioachimus Vadianus
Iohannes Bohemus
Iohannes Kalbermatterus de Valeſia
Iohannes Maior de Scotia.
Iohannes Auentinus de Bauaria
Iohannes Dryander de Heſſia
Iohannes Sinapius medicus
Iohannes Bocardus
Iohannes Lodouicus Decius de Polonia
Ioſephus Munſterus
Iuſtinus
Laurentius Friſæus de Francia orientali
Marius Aretius de Sicilia
Matthias Mechouienſis de Sarmatia
Michaël Ritius
Nauclerus Tubingenſis
Otto Friſingenſis
Olaus Magnus
Paulus Iouius
Paulus Venetus
Paulus Aemilius
Petrus Artopœus Pomeranus
Plinius
Polydorus de Anglia
Pomponius Mela
Ptolemæus
Procopius
Quintus Curtius
Raphaël Voloterranus
Saluianus epiſcopus
Simon Richuuinus
Solinus
Strabo
Silius poëta
Torellus Sarayna
Vartomannus Ludouicus
Vuilhelmus Vuernherus comes
Vuolfgangus Lazius
Vuolfgangus Vogelmannus

Sunt & alij multi quorū nomina paſsim in libro adducuntur.

ta ſumma radicē quadrati elicueris numeri. Exēplū et figurā huius rei hic tibi adijcim⁹.

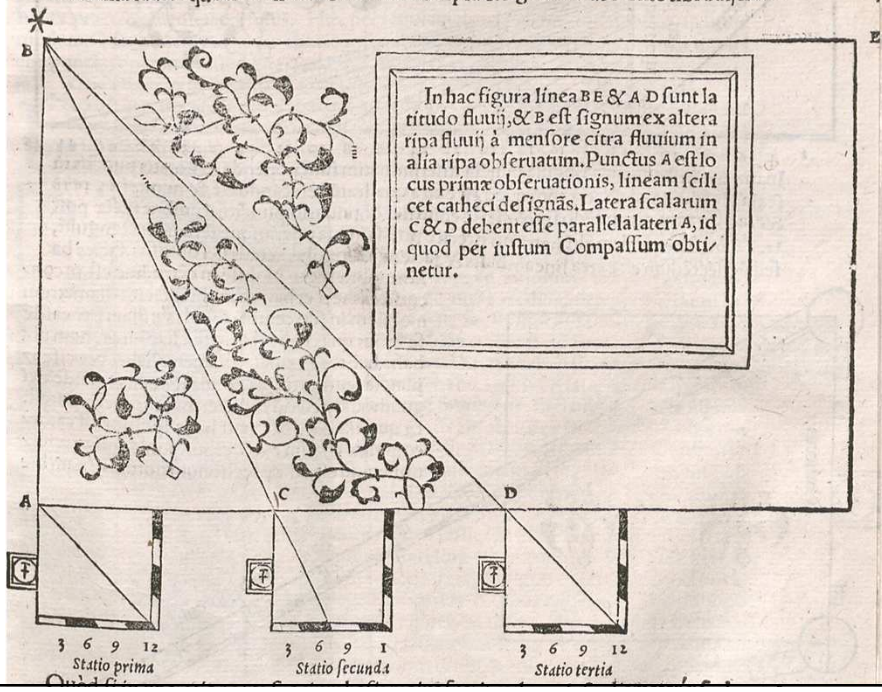

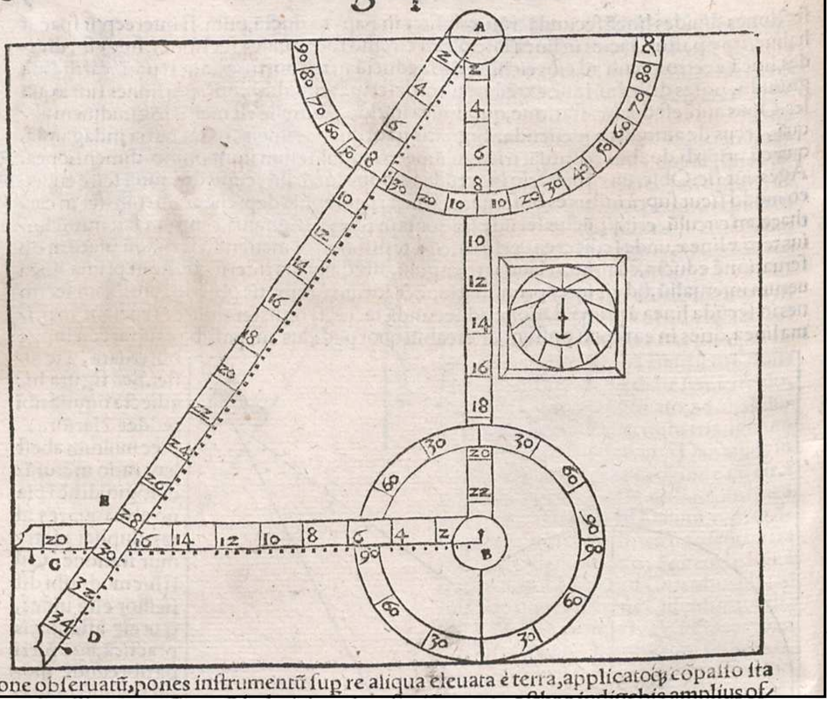

tione obſeruatū, pones inſtrumentū ſup re aliqua eleuata è terra, applicatoq; cōpaſſo ſta

Quid Ptolemæus ſignauerit in 24 & ult. cap. primi libri ſuæ Coſmographiæ. Cap. XXVII.

DOcet Ptolemęus in ultimo capite primi libri ſuæ Coſmographiæ duplicē orbis in plano deſcriptionem. Priorē inuenit ex aſpectu ſphæræ motæ ſeu reuolutę, in qua ſcilicet meridiani ſunt rectæ lineæ iuxta uiſam apparētiam ſphęræ reuo

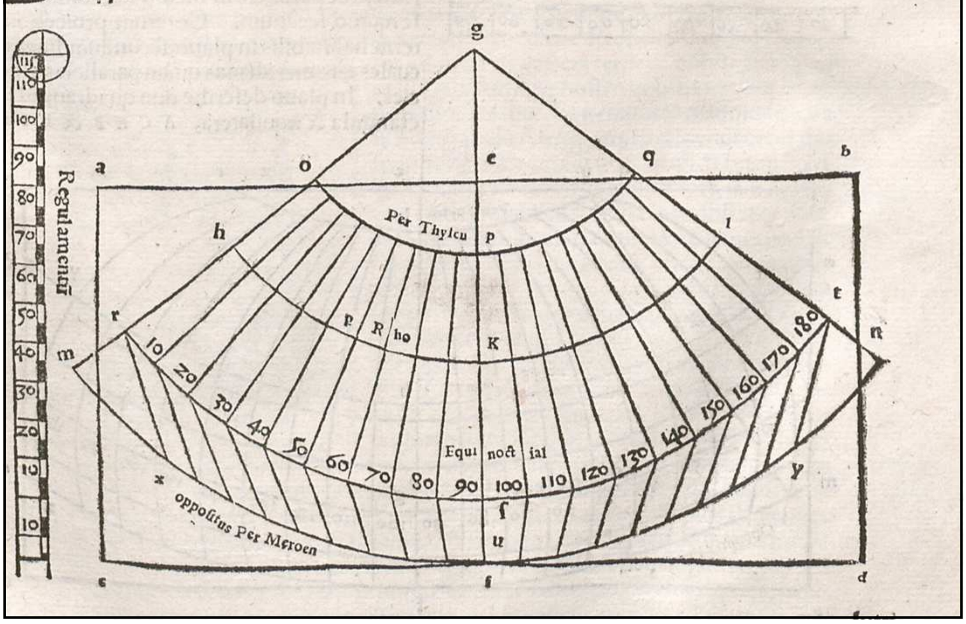

ridiani & paralleli in medio habitabilis ter
ſe mutuo ſecātium. Cæterum proiectionem
terræ habitabilis in plano, ſecundum lineas ar/
cuales tam meridianas quàm parallelas, ſic effi
cies. In plano deſcribe duo quadrangula, re/
ctangula & æquilatera, A C E F & E F B D

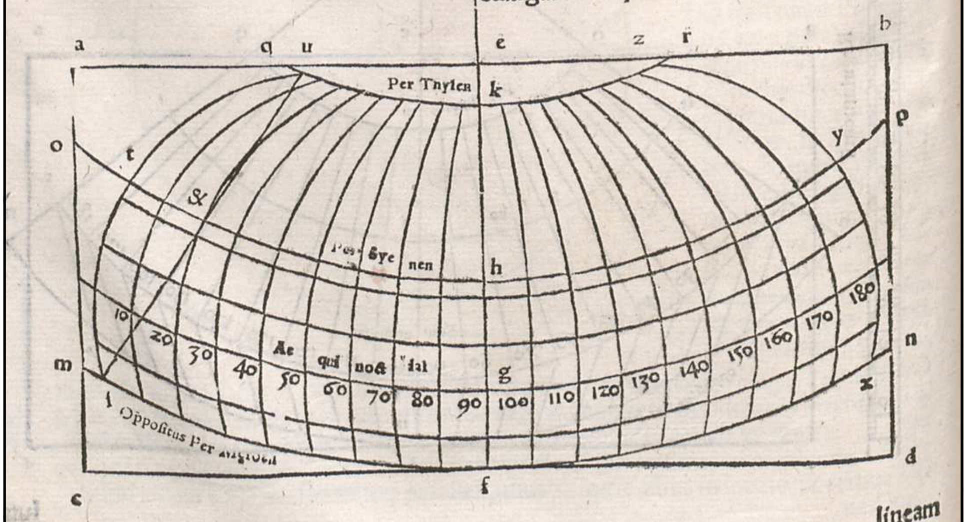

lineam

88
Lutetia Pariſiorum urbs, toto orbe cele
Nomina quorundam ædificiorum, quæ ſuis quibuſq; locis ob ſpacij anguſtiam ſignari nequiuerunt.
A Sorbona. B Palatiũ regis. C Prætorium.
D Summum templum.
E Via ad Picardiam.
F Porta & uia S. Dioniſij.
G Porta & uia S. Martini.
S. Marcean
Cordeliers
S. Victor
S. Medard
Collegiũ Regiũ
Suburbium S. Iacobi
Carthuſia
S. Germain
Rhodiani
S. Innocent
Hoſpital

1 0
Romanæ urbis ſitus, quẽ
Bel videre
Quorundam locorum huius Romanæ picturæ explicatio.
A Moſes Adriani, hodie Caſtellum S. Angeli.
B Palatium papæ.
C Eccleſia S. Petri
D Columna Antoniana, & è regione eius Maria rotunda.
E Columna Adriani.
F Arcus Septimij.
G Templũ Pacis, ubi quoq; debuerat Coloſſeũ
H Thermæ Diocletianæ.
I Pons Sixti. K Capitoliũ.
L S. Bartolomęi inſula, iuxta pontem Sixti.
M S. Iohannes Lateranus.
N Aquæductus.
O Arcus Titi & Veſpaſiani.
P S. Suſanna.
Q S. Maria de populo.
R S. Laurentius.
S S. Sebaſtianus.
T S. Vitalis.
V Caput bouis.
n 2

De comitatu Flandriæ
Mittel
burg
Beuerland
Bergen
Flißingh
Bier fliet
S Fliet
Antorff
Ostende
Brug
Newport
Gend
Mechel
Flādern
Die Fryen
Duncherg
Brüßel
Harlebeck
Braband
Cales
Caſel
S:Omar
Inſulæ
Ryſſel
Dornic
Tornacū
Hānonia
Hennegōw
Taruana
Terwane
Artoys
Lens
Duay
Duacum

Brugæ.

Liber III. 477

quo idem ciuibus multas intulit iniurias, patrociniumq; & refugium conceſsit nebulonibus quibuſq; raptoribus, latronibus & alijs peſsimis hominibus, in magnam ciuium iacturam. Fuit autem tunc in urbe epiſcopus Burchardus nomine, cuius auxilio Henricus promotus fuit ad imperium: & his obtinuit ab imperatore, ut Otto commutarit palatium ſuum pro oppido Bruchſel, relictaq; Vuormacia ſe receperit ad Bruchſellam. Tunc epiſcopus mutauit ducis palatiū in monaſteriū, cui tandem ſucceſsit collegiata eccleſia ad ſanctū Paulum appellata.

Franſenthal monaſterium.

SVb Henrico quinto Imperatore circa annum Christi 1119. fuit Vuormaciæ uir quidam inſignis, natus ex ueteri equeſtri familia, Eckēbertus Kemerer nomine, unde adhuc ſuperſunt, qui uocātur Kemerer de Vuormacia, dicti Dalburgenſes, qui omnem ſubſtantiā ſuam, quæ magna fuit, erogauit in conſtructionem monaſterij Franckenthal maioris & minoris, ingreſſusq; eſt ipſe monaſteriū maius in quo & præpoſitus fuit factus: uxor autem eius Richlindis ingreſſa minus cœnobium, facta eſt in eo Prior & mater monialium.

Camerarij uulgo Dalburgenſes.

De [redacted].